

Plan B za Slovenijo, mreža nevladnih organizacij za trajnostni razvoj
Kordinatorator Umanotera, Slovenska fundacija za trajnostni razvoj
Trubarjeva 50
1000 Ljubljana

Ministrstvo za okolje in prostor
Dunajska 48
1000 Ljubljana

Ljubljana, 6. 11. 2017

Zadeva: **Pripombe na osnutek Nacionalnega programa varstva okolja**

Nevladne organizacije združene v mrežo Plan B za Slovenijo v roku za javno razpravo v nadaljevanju podajamo pripombe na osnutek Nacionalnega programa varstva okolja, kot so predstavljene v nadaljevanju

➤ **Splošne pripombe**

- Dokument **zaznamuje lahkotnost pogleda na okoljske izzive**, predvsem na področju podnebnih sprememb in stanja tal (oz. kmetijskih zemljišč), namreč ambicija zdravega naravnega okolja v Sloveniji in izven nje, ki omogoča kakovostno življenje sedanjim in prihodnjim generacijam, v sedanjem stanju ni lahko dosegljiv cilj. Slovenija je nadpovprečno podnebno ranljiva (segreva se 2x hitreje od globalnega povprečja), imamo najmanj kmetijskih zemljišč na prebivalca v EU in nobenih zaščitnih mehanizmov (na str. 59 je navedeno poročilo Svetovnega ekonomskega foruma, ki ocenjuje neuspeh pri blaženju podnebnih sprememb in prilagajanju nanje kot tveganje z največjo stopnjo vpliva v prihodnosti). Dokumentu tako manjka potrebna resnost in opozorilo na nevarnost preživetja civilizacije. Ne glede na nacionalno raven dokumenta, je potrebna ambiciozna vpetost v širši prostor in izpostavljenost podnebnih sprememb.
- Dokument bi moral **jasno podati tudi podlage za spremembe paradigme** varstva okolja od antropocentrične k ekocentrični – varovanju okolja/narave ne kot vira za potrebe človeka, temveč **varovanju zaradi njegove notranje vrednosti**, to je sposobnosti, da omogoča življenje, katerega del je človek, zato je njegovo preživetje izključno odvisno od ohranjanja te notranje vrednosti.
- **Izraz »naravni kapital« naj se v celotnem dokumentu zamenja** z izrazom »stanje okolja« ali »stanje narave in okolja« - izraz kapital namreč navaja na to, da je treba okolje varovati samo zaradi njegove tržne vrednosti (in ne zato, ker je tako pač prav).
- **Izraz »nizkoogljično gospodarstvo« naj se zamenja z izrazom »nizkoogljična družba«**, celotna družba in njeno ravnanje mora preiti na nizkoogljično stanje in to mora biti ambicija NPVO.

- **Manjka jasno in konkretno zastavljenih nalog** in bolj natančno opisno stanje, ki trenutno **preveč uporablja splošne izraze** (velik del, nekatere). Konkretizacija je toliko bolj pomembna v najbolj konkretnih delih NPVO, na primer preglednica 1 (številčne vrednosti?). Ukrep odprave škodljivih spodbud bi moral temeljiti na že zbranih podatkih – problem je že zelo star in ima država najbrž na razpolago dovolj podatkov, da se problem tudi analitično predstavi v NPVO in na podlagi tega predlagajo bolj konkretno artikulirani ukrepi. Ta nejasnost in nedorečenost je podkrepljena še z ambicijo, da se to zgodi do leta 2025 (preglednica 1), kar pomeni prelaganje ukvarjanja s tem problemom in njegovimi posledicami na naslednje generacije. Nadalje, na primer, kazalniki pri točki 4.1.1.3 so neoprijemljivi. V celoti se bo spremljalo le stanje invazivnih tujih vrst, ostali kazalniki pa se bodo merili le v obsegu »izbranih vrst«, pri čemer pa ni jasno, kakšni bodo mehanizmi izbora, strokovne podlage za izbor in pristojno telo, ki bo izbrani izbor potrdil. Poglavje 6 je povsem brez učinkovitih merljivih ciljev in ukrepov, nosilcev njegove izvedbe ter rokov.
- **Cilji v dokumentu bi morali biti:** jasno opredeljeni, merljivi, dosegljivi, realistični in časovno opredeljeni (SMART goals: specific, measurable, attainable, realistic and timely) – tako kot so npr. cilji v poglavju Zrak.
- **Poglavja niso enotno postavljena** in manjkajo viri. Npr. pri svetlobnem onesnaženju (4.3.6) ni razdelitve kot drugod, ko so sestavni deli stanje in izzivi, cilji, ukrepi in kazalci, tema ni po obsegu usklajena z ostalimi.
- **Potrebe po posameznih ukrepih niso argumentirane in so deloma nejasne**, na primer v 4.1.1.2 je v točki 2. naveden ukrep povezan z odvzemom živali iz narave. Pri tem ni jasno, katere živali ima pripravljavec v mislih, če so te namreč zakonito odvezete, potem ni problema in ukrep ni potreben, nezakonito odvzetih pa se ne rešuje z nacionalnim programom temveč v kazenskem postopku.
- **Dokumentu v celoti manjkajo finančni instrumenti**, ne odgovarja v zakonskim zahtevam po vsebinah vanj vključenega Nacionalnega programa varstva narave. Vsebinsko tega določa 94. člen Zakona o ohranjanju narave, med drugim je potrebno določiti tudi cilje in usmeritve za zagotavljanje finančnih virov za izvajanje varstva narave – teh v osnutku NPVO ni zaslediti. Tudi sicer bi finančni instrumenti morali biti dorečeni, saj so najučinkovitejši vzvod za doseganje sprememb (kmetijstvo, gozdarstvo, promet). Gre za nacionalni program, h kateremu se bo zavezala cela država.
- **V dokumentu manjka prioretizacija**, kaj je bolj nujno, kako se bodo časovno ukrepi v nadaljevanju izvajali, za hkratno izvajanje ukrepov najbrž ne obstajajo zadostni finančni in človeški viri.

➤ **Pripomba k točki 1.3.**

Okvirni program za prehod v zeleno gospodarstvo nima merljivih ciljev, zato ni možno postavljati ukrepov za nemerljiv cilj.

➤ **Pripomba k točki 1.4.**

Naslov ne odraža vsebine, ki je v nadaljevanju predstavljena. Mednarodne zaveze so primarno zaveze sprejete z ratificiranimi mednarodnimi pogodbami, teh pa besedilo ne omenja. Ta vsebina bi zato morala imeti drugačen naslov. Vsekakor pa bi moral NPVO vsebovati tudi poglavje z obstoječim naslovom, v katerem se ovrednotijo izvajanja mednarodnih pogodb in naslovijo ugotovljene pomanjkljivosti izvajanja (npr. Konvencija o biološki raznovrstnosti, Aarhuška konvencija in druge). Vse konvencije imajo svoja poročila, ki so že primerno ovrednotena podlaga za naslavljanje problemov.

➤ **Pripombe k točki 3.**

- V besedilu v okvirčku »naravno okolje« naj se črta beseda »naravno«, saj ni ovrednoteno.
- Pri ciljih »prehoda v nizkoogljično družbo, ki z viri ravna gospodarno, bodo doseženi naslednji krovni cilji« je potrebno cilj pod e) prestaviti na prvo mesto, cilj pod a) pa na zadnje mesto (čeprav je to že bolj ukrep).
- Pri cilju »za varovanje prebivalcev pred okoljskimi tveganji bodo doseženi naslednji krovni cilji« naj
 - se cilj pod g) glasi »sanirana v preteklosti čezmerno onesnažena«;
 - se cilj pod h) glasi: »prebivalci Slovenije niso izpostavljeni čezmernemu hrupu«;
 - pri cilju pod j) določiti zmanjšanost prisotnih kemikalij glede na kaj?
 - pri cilju pod k) ni jasno kateri cilj se zasleduje z obvladovanjem (da ne bo nihče v Sloveniji izpostavljen zakonsko določenim vrednotim emisij EMS in svetlobnega onesnaževanja – izpostavljenost nad to mejo je zakonsko regulirana s prekrški in ukrepanjem pristojnih organov);
 - pri cilju l) – zmanjšanje glede na kaj, pri čemer sploh nimamo podatkov o izpostavljenosti vplivom podnebnih sprememb – cilj je potrebno preformulirati.

➤ **Pripombe k točki 4.1.2.2**

Točka 3 je nerazumljiva - kaj pomeni »zmanjšanje neto izkoriščanja zemljišč«? Glede ničelne pozidava tal od 2050 naprej: neodgovorno in sebično prelaganje uvajanja ukrepov na mlade in prihodnje generacije in neskladno z vizijo NPVO (Zdravo okolje v Sloveniji in izven nje omogoča kakovostno življenje sedanjim in prihodnjim generacijam). Če bomo še 30 let dopuščali pozidavo kmetijskih zemljišč in netrajnostno kmetijstvo, vizije ne bo mogoče doseči.

➤ **Pripombe k Preglednici 2**

- Manjka najpomembnejši ukrep: **»vzpostavitev evidence kmetijskih zemljišč in njihove kakovosti ter takojšnja popolna zaščita (najboljših) kmetijskih zemljišč pred spremembo namembnosti«.**
- Pri Podatkovnih bazah v stolpcu Naloge dodati »evidenca kmetijskih zemljišč in njihove kakovosti«.
- Pri Pridelavi hrane in gozdarstvu v stolpcu naloge dodati ukrep za varovanje kmetijskih zemljišč.
- Pri Razvojnem in prostorskem načrtovanju ter graditvi prepovedati spremembo namembnosti najboljših kmetijskih zemljišč.

➤ **Pripomba k točki 4.1.3.3.**

Manjkajo kazalniki in razpredelnica konkretnih ukrepov.

➤ **Pripomba k točki 4.1.4.2.**

Manjka razpredelnica konkretnih ukrepov.

➤ **Pripombe k poglavju 4.2.1 Stanje in izzivi**

Pri opisu stanja na področju izpustov toplogrednih plinov je navedeno, da je Slovenija pri deležu obnovljivih virov energije uspešnejša od povprečja EU. To sicer drži glede na dosežen delež OVE v končni rabi energije, je pa tudi res, da ta delež ne narašča in da ima država težave pri doseganju zavezujočega cilja rabe obnovljivih virov energije. To je posledica premajhnega vlaganje v OVE in nedavne izgradnje nove premogovne termoelektrarne. Prav tako je treba izpostaviti, da bo imela Slovenija pri doseganju dolgoročnih ciljev zmanjšanja emisij TGP težave zaradi rabe fosilnih goriv v energetiki, predvsem premoga.

V delu, ki opisuje že sprejete strateške in operativne odločitve, so povzeti cilji iz Operativnega programa za zmanjševanje emisij TGP do leta 2020 (OP TGP), pri čemer je navedeno, da ti cilji zagotavljajo prehod Slovenije v nizkoogljično gospodarstvo v skladu z EU načrtom za prehod v NOG do leta 2050. To ne drži, saj so cilji OP TGP določeni z namenom doseči zavezujoč cilj Slovenije za zmanjšanje emisij TGP do leta 2020, ki ne temelji na načrtu EU za prehod v nizkoogljično družbo. Namreč, cilji za države članice do leta 2020 so bili sprejeti z Odločbo 406/2009/ES, Načrt za prehod na konkurenčno gospodarstvo z nizkimi emisijami ogljika do leta 2050 pa je bil sprejet šele leta 2011. Prav tako ta načrt vsebuje cilje za vse sektorje, medtem ko se OP TGP omejuje le na sektorje, ki niso vključeni v evropsko shemo trgovanja z emisijami (EU ETS).

Pri navedbi, da ima Slovenija le malo naravnih virov bi bilo vendarle potrebno omeniti les - edina gospodarsko pomembna surovina, ki je tudi obnovljiva.

➤ **Pripombe k poglavju 4.2.2 Cilji**

Cilja 5. in 6. je treba preoblikovati tako, da bosta odražala dejanske zaveze.

Strinjamo se s 5. ciljem, ki pravi, da bo Slovenija prevzela svoj del odgovornosti za blaženje podnebnih sprememb v skladu z vizijo, ki jo vzpostavlja globalni Pariški podnebni sporazum. Ne moremo pa se strinjati z navedbo, da bo ta cilj izpolnila, če bo prispevala k skupnemu cilju EU, da emisije do leta 2030 zmanjša za 40 %. Tako nizek cilj EU ne predstavlja pravičnega deleža EU (in s tem Slovenije) pri doseganju ciljev Pariškega sporazuma. 40 % cilj EU je bil določen v skladu z Načrtom za prehod na konkurenčno gospodarstvo z nizkimi emisijami ogljika do leta 2050, ki je do leta 2050 zasledoval cilj omejitve dviga globalne temperature na manj kot 2 stopinji C. Pariški sporazum pa določa strožji dolgoročni cilj in sicer: omejitev dviga povprečne globalne temperature občutno pod 2 °C v primerjavi s predindustrijsko dobo in prizadevanja, da se dvig temperature omeji na 1,5 °C . 40 % cilj EU je tako bistveno prenizek za pravičen prispevek EU k doseganju ciljev Pariškega sporazuma. Prav zato je Evropska komisija za leto 2019 napovedala revizijo Načrta za prehod v NOD do leta 2050.

Da so trenutni cilji pogodbenic Okvirne konvencije ZN o spremembi podnebja (vključno z EU) prenizki za doseganje ciljev Pariškega sporazuma, je jasno pokazalo tudi še sveže poročilo Programa ZN za okolje (UNEP) [Emissions Gap Report](#). Poročilo izpostavlja, da nas trenutne zaveze pogodbenic pripeljejo le na pol poti do cilja "občutno pod 2 °C" in le tretjino poti do cilja 1,5 °C. Med zavezami in ciljem 2 °C je 11-13 Gt CO₂ ekvivalenta razlike, med zavezami in ciljem 1,5 °C pa 16-19 Gt CO₂ ekvivalenta razlike. Poročilo izpostavlja tudi, da bi bil v primeru popolne uspešnosti pri doseganju trenutnih ciljev ogljični proračun za cilj 2 °C do leta 2030 že 80 % porabljen. In dodaja, da je potrebno za doseg temperaturnih ciljev Pariškega sporazuma cilje držav dodatno zaostri za 25 %. Navedeno je treba upoštevati tudi pri obrazložitvi 6. cilja (t.j., da 80 – 95 % cilj do leta 2050 ni skladen s Pariškim sporazumom).

Predlagamo tudi spremembo 7. cilja in sicer v cilj, ki se bo glasil: Slovenija bo k učinkovitemu naslavljanju podnebnih sprememb prispevala tudi z izpolnjevanjem zavez o prenosu znanja in tehnologij, gradnji zmogljivosti in podnebnem financiranju. Trenutno se 7. cilj nanaša na t.i. uhajanje ogljika, do katerega dokazano ne prihaja, kljub različnim ciljem zmanjševanja emisij v različnih državah. Ker to torej ni problem in ker morajo biti cilji posameznih držav pravični (t.j. upoštevati njihovo odgovornost pri povzročanju problema in zmožnost ukrepanja), ni smiselno v NPVO pisati cilja o primerljivih ciljih. Veliko bolj pomembno je, da NPVO kot krovni dokument, ki bo usmerjal politike in ukrepe države, vsebuje cilje, ki jih država tudi dejansko mora izpolniti. Podnebno financiranje, gradnja zmogljivosti, prenos tehnologij itn. so zaveze iz Pariškega sporazuma.

➤ **Pripombe k preglednici 7**

Pri finančnih instrumentih v stolpcu Naloga je potrebno za doseganje nizkoogljičnosti predvsem zelo hitro novelirati finančno politiko - uvajati ukrepe zelene davčne reforme in takoj pripraviti načrt ukinjanja okolju škodljivih subvencij ter prenoviti zakonodajo na področju zelenega javnega naročanja v smislu učinkovitejšega doseganja ciljev.

➤ **Pripombe k točki 4.3.1.**

- Zastavljena cilja bi morala biti časovno prej uresničljiva – prvi cilj skrajšati vsaj za tri leta in drugi vsaj za pet let.
- Pri ukrepih manjkajo kazalniki.

➤ **Pripombe k točki 4.3.2.**

- Pri cilju 1. je potrebno definirati koliko prebivalcev bo tako izpostavljenih in do kdaj – ovrednotiti cilj s številom prebivalcev in časovnico.
- Poglavlju manjka razpredelnica s konkretnimi ukrepi.

➤ **Pripombe k poglavju 4.3.7.**

Ni jasno v kakšnem razmerju so ukrepi navedeni v NPVO s Strateškim okvirom za prilagajanje podnebnim spremembam – ali ta predvideva podrobnejšo razdelavo ukrepov v NPVO. Potrebno je predstaviti jasen odnos med dokumentoma in sinhronost.

➤ Pripombe k točki 5

- NPVO bi moral določiti skladnost politik kot enega najpomembnejših ciljev in s tem vsaj nasloviti tudi problem marginalizacije okoljskega sektorja.
- Predlog ukrepa: razviti test za presojanje nastajajočih predpisov in strateško-razvojnih dokumentov glede vpliva na okolje po zgledu MPS testa (vpliv na mala in srednja podjetja). Ta je bil razvit za presojanje učinkov nastajajočih predpisov na gospodarstvo. MSP test pripravljavcu predpisa pomaga pri oblikovanju predlogov predpisov in politik. Za pripravo ocene vplivov so zadolženi pripravljavci predpisov, skladno z 8.b členom Poslovnika Vlade RS. Namen MSP testa je povečati zavedanje o kvalitativnih in kvantitativnih vplivih predpisov na gospodarstvo in posledično zmanjšati negativne vplive na gospodarstvo.

➤ Pripombe k poglavju 6

- Strinjamo se s tem, da je potrebno zagotoviti **kvaliteten in učinkovit pravni okvir**, vendar NPVO ponuja zgolj nekatere usmeritve za nadzor nad izvajanjem predpisov (ki je seveda potreben okrepitve). To problematiko je mreža Plan B za Slovenijo naslovila na ministrstvo že v letu 2015 s predlogi za naslavljanje sistemskih problemov v NPVO. Eden izmed devetih prednostnih ciljev Sedmega okoljskega akcijskega programa EU je tudi »povečanje koristi okoljske zakonodaje Unije z izboljšanjem izvajanja« (četrti cilj). Ob splošni prenормiranosti na nacionalni ravni je normativni okvir varstva okolja (prepleten s prostorskim načrtovanjem) obsežen, nepregleden, nejasen in neobvladljiv. Okoli 80 do 90 % te je posledica zakonodaje generirane na ravni EU, zato se postavlja vprašanje tudi pravilne in racionalne implementacije. Zato bi bilo nujno kot **cilj zastaviti proces boljše implementacije obstoječe zakonodaje ob hkratnem zmanjševanju predpisov s tega področja** (z združevanjem).
- NPVO tudi ne naslavlja naslednjih ciljev sedme alineje okoljskega akcijskega programa:
 - o povečanje koristi okoljske zakonodaje EU z izboljšanjem izvajanja – zagotavljanje dejanskega izvajanja okoljske zakonodaje – izboljšanje okoljskega pravnega reda EU na ravni držav članic;
 - o vsem, ki sodelujejo pri izvajanju okoljske zakonodaje na ravni EU in na nacionalni, regionalni in lokalni ravni, je treba zagotoviti znanje, orodja in možnost za izboljšanje zagotavljanja koristi te zakonodaje za izboljšanje upravljanja procesa izvrševanja;
 - o veliko število kršitev, pritožb in peticij na področju okolja kaže, da je treba vzpostaviti učinkovit in delujoč sistem zavor in ravnotežja na nacionalni ravni, ki bo pomagal pri ugotavljanju in reševanju težav v zvezi z izvajanjem, skupaj z ukrepi za preprečevanje njihovega nastanka;
 - o državljani EU bodo imeli dostop do učinkovitega pravnega varstva v okoljskih zadevah v skladu z Aarhuško konvencijo.
- Med cilje je potrebno uvrstiti jasen pregled zahtev okoljske zakonodaje skupaj s postopki prostorskega načrtovanja. V podporo tudi razvoju gospodarstva, kateremu se NPVO podreja, smo predlagali vzpostavitev **enotne spletne točke** za področje varstva okolja in urejanja prostora, ki bi uporabnikom prijazno (investitorjem, odločevalcem na nacionalnem in lokalnem nivoju, javnosti) omogočala razumevanje postopkov umeščanja objektov v prostor ob hkratnem upoštevanju varovalnih režimov. Tako vstopno mesto bi lahko podalo **jasen krovni pregled področja varstva**

okolja in urejanja prostora in znotraj povezalo sedaj parcialne predstavitve posameznih segmentov (postopkov in varstvenih režimov). Hkrati pa bi se pokazala neskladja in neracionalnosti v zakonodaji, ki bi jih bilo možno sistematično in postopno naslavlјati. Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo je idejo že podprlo in bi bilo prav, da se (posebej na tako dolgoročno obdobje – 2030) ta ukrep umesti v NPVO.

- **Boljše izvajanje Aarhuške konvencije:** Kar se tiče dostopa do sodnega varstva obstajajo naslednji problemi:
 - Ni zagotovljenih javnosti **dostopnih preglednih in razumljivih informacij o možnih načinih pravnega varstva okolja** in narave (točka 2. in 3. iz 3. člena konvencije).
Predlog: informacije naj se zagotovijo na spletnih straneh ministrstva (in v okviru zgoraj predlaganega enotnega spletnega mesta).
 - **Udeležba v postopkih:** Nevladne organizacije s statusom delovanja v javnem interesu na področju ohranjanja narave imajo lahko status v javnem interesu po Zakonu o ohranjanju narave (vendar le društva), na podlagi tega statusa pa imajo pravico sodelovati v vseh upravnih in sodnih postopkih, ki se nanašajo na ohranjanje narave. V praksi avtomatizma v postopkih ni in si morajo nevladne organizacije vedno znova izboriti položaj stranke v postopkih. Nevladne organizacije s statusom delovanja v javnem interesu na področju varstva okolja imajo po Zakonu o varstvu okolja možnost vstopanja v omejeno število postopkov.
Predlog: nevladnim organizacijam s statusom delovanja v javnem interesu na področju varstva okolja in ohranjanja narave se omogoči učinkovito pravno varstvo v vseh upravnih in sodnih postopkih, ki se nanašajo na varstvo okolja in urejanje prostora in se jim prizna pravni interes pri varstvu ustavnih pravic pred Ustavnim sodiščem.
 - **Zmanjšanje stroškovnega bremena:** V okoljskih zadevah je izjemno težavno dokazovanje (obseg škode, povzročitelj škode, vzročna zveza med dovoljenim/nedovoljenim ravnanjem povzročitelja in nastalo škodo), za kar je potrebno pridobiti analize od za to pristojnih institucij, kar je povezano tudi s stroški. Dodatno pa dostop do sodnega varstva – ukrepanja zoper onesnaževalce (konkretno to pomeni tudi uresničevanja 14. člena Zakona o varstvu okolja) predstavlja tudi breme stroškov nasprotne stranke v primeru izgube tožbe. Namreč Zakon o brezplačni pravni pomoči omogoča nevladnim organizacijam v javnem interesu brezplačno pravno pomoč, ki pa krije njihove stroške, ne pa tudi stroškov nasprotne stranke v primeru izgube primera (to pa se lahko zgodi, če organizaciji ne uspe dokazati škodljivega ravnanja).
Predlog: določiti posebna pravila glede stroškov postopka zaradi upoštevanja položaja NVO kot šibkejše stranke v smislu rešitev 38. in 68. člena Zakona o delovnih in socialnih sodiščih - olajšanje stroškov dokazovanja in neplačilo stroškov nasprotni stranki ob izgubi pravde.
- Nasploh je **nevladnim organizacijam NPVO glede na predhodnega posvetil precej manj vsebine.** V zadnjem NPVO je bilo pomembnosti nevladnih organizacij in njihovi krepitvi namenjeno svoje poglavje (5.3.). Večina tam zapisanih vsebin je še vedno aktualna, saj se stanje, razen statusov v javnem interesu, ni bistveno izboljšalo. Odnos do okoljskih organizacij, ki pogosto vidijo nekoliko dlje v smislu podpore in pravih ter nasprotovanju nepravim potezam dnevne politike glede zagotavljanja trajnostnega razvoja. Predvsem v NPVO manjkajo vsebine **o sistemskem sodelovanju in prenosu storitev na nevladne organizacije:**
 - Glede na izredno slabo dolgo trajajoče **stanje nesodelovanja ministrstva** z nevladnimi organizacijami, bi moral NPVO ta problem nasloviti z ukrepi sistemskega sodelovanja, saj so

nevladne organizacije s področja varstva okolja in ohranjanja narave naravni zaveznik pristojnih organov v odnosu do interesov drugih področij, predvsem kapitala.

- **Glede storitev** je v ospredju predvsem izobraževanje. Ta niso potrebna le za širšo javnost in nevladne organizacije, pač pa predvsem za javne uslužbence tako na ministrstvih kot občinah. Zaradi vsakodnevnega stika s tematiko in problemi varstva okolja in urejanja prostora lahko NVO prepoznavajo, na katerih področjih bi bila dobrodošla dodatna izobraževanja ali usposabljanja za javne uslužbence, ki bi pokrila čim večji krog le-teh (potrebna so za širši krog javnih uslužbencev, ne samo za uslužbence s področja varstva okolja in narave), hkrati pa bi bila usmerjena praktično, in pregledno. Dvig kvalitete in širine znanja javnih uslužbencev je predviden z več strateškimi dokumenti, med drugim s 7. Okoljskim akcijskim program Unije (npr. v okviru prednostnega cilja »povečanje koristi okoljske zakonodaje Unije z izboljšanjem izvajanja«), Strategijo razvoja javne uprave 2015-2025 (npr. da je potrebno dvigniti odzivnost in učinkovitost javne uprave, izboljšati učinkovito vodenje, zagotoviti ustrezna znanja, veščine in kompetence zaposlenih ter povečati preglednost in odgovornost) ter nenazadnje v Operativnemu programu za izvajanje evropske kohezijske politike 2014-2020 (11. prednostna os je med drugim tudi učinkovita javna uprava, v okviru katere je predviden dvig usposobljenosti in integritete zaposlenih v javni upravi preko nadgradnje sistema upravljanja s kadri in usposabljanji).
- **Financiranje NVO:** nevladne organizacije so na Ministrstvo za okolje in prostor že naslovile konkretne predloge glede financiranja, na podlagi analize stanja, ki so jo pripravile. Predlogi bi morali biti predstavljeni kot ukrepi v NPVO. V izogib ponavljanju, predlog prilagamo. NPVO se sklicuje (v točki 6.3.) na pomembno vlogo nevladnih organizacij, katerih podpora je ključna na področju varstva okolja in ohranjanja narave. Vendar pa se to dejstvo ne izraža tudi v ostalem delu te točke v konkretnih ukrepih podpore nevladnim organizacijam, da bodo to ključno vlogo lahko še naprej udeleževale (nevladne organizacije so v Preglednici 1 glede izvajanja NPVO zanimive le pri ozaveščanju, kar ne potrjuje njihove vloge »ključnega podpornika« pri varstvu okolja in ohranjanju narave).

➤ **Pripombe k prilogi 2 – točka 2.1**

Poročilo o izvajanju Nacionalnega programa varstva narave je zelo pomanjkljivo in nepojasnjeno, ocene izvedenosti ne vsebujejo razlag, ki bi bralcu pojasnile kaj je izvedeno in kaj ni izvedeno, argumentiralo izvedene aktivnosti s podatki in neizvedene z razlogi za neizvedenost. Na primer – izjava poročila »je sprejet le del podzakonskih predpisov, predvidenih z zakoni«, bi bili lahko naštetih kateri bi morali biti in kateri so sprejeti ter razlogi za tiste, ki niso sprejeti. V tem smislu to velja za vse navedbe tega poglavja. Tako poročilo v tem delu pravzaprav ni poročilo, saj ni preverljivo, zato ne vzpostavi ustreznega zaupanja v njegovo resničnost. Tak dokument, pripravljen s strani nevladnih organizacij, bodisi v obliki pripomb, bodisi v obliki projektne poročanja, bi naslovno ministrstvo zavrnilo iz enakih razlogov, kot jih navajamo.

Za DS Okoljevarstveno pravno varstvo mreže Plan B za Slovenijo pripravila: Senka Šifkovič Vrbica, PIC